

**'Sëedhε -blεεzë  
'ö Pölö -ya bɔ  
Timote  
-dhë bhë 'ö □nε**

*□Wekadhe*

<sup>1</sup> Ma Pölö 'a Yesu Klito -bha bɔmε 'ka, kwa Dhame -Zlan waa- Yesu Klito 'ö 'kwa -yaa -gɔ bhë -an -zo 'kun -wun 'gü bhë,

<sup>2</sup> ma bhë □nε 'ö 'sëedhε □nε 'a- bɔ bhi 'ü -kë □nε n gbö 'dhö (-Zlan -wo 'a- □blεε ü -dhë 'üen- □tun -a -wun -dhε -na 'wun gia- -a -wun 'gü) bhë ü -dhë, kö kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'glusë kë ü 'ka, -wo ü 'yënnng yö, -wo ü gbaa □zuöyagluu 'ka.

*-Zo -kë -de 'piö -sü mε □daan' -wo □suazë -gɔ -sü*

<sup>3</sup> -Bhö 'to Efεzö □nε -kɔ 'a- pöë ü -dhë kö a 'dho -na Maseduanë bhë -a 'dhö. Bhii mε -daan □sua -wun 'ka -mε -nu -wo mü; -bhö 'wun □blεε'- -an 'ka kö -waan □gbaannu!

<sup>4</sup> -Bhö -a pö -an -dhë -wo wo □kwaa' □kwezü -wun -nu waa- mε 'bhema -nu 'tɔ -bhüö -nu -yö 'ko 'dhiö -sü -nu 'ö □ya kë 'wo nu zaɔdhe 'ka bhë -an □blεε' -sü -zü. -Zlan -bha mε dha -kɔ 'ö sü -zo -yö -a -bha -sü -bha bhë, 'yaa- 'gbloo -ta.

<sup>5</sup> -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ a- 'piö kö -dho 'ö ka 'gü bhë, ka- kë ka □zuöga 'puu 'ka, kö 'ka pë -nu kë, ka □zuö' -yö kë □yaannu □süë' 'iin kö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë, -yö kë 'kpëdhö.

6 Με 'bhaa -nu □wa 'go zian bhë -a -ta □wa 'to zaobhodhe 'flëëflëë -nu 'piö □wa wo -de -püö.

7 -Wa 'piö 'wo kë -Zlan -bha tónggome 'ka 'kεε kö wo 'wo bhë, pë -nu 'wo 'go -na -an dhiö waa-pë -nu 'wo με -nu □daan' -na -a 'ka -zogbandhe 'ka bhë, -a 'zü 'ö- □löö 'ö □ya kë με -nu -wa ma bhë, wo -de gia- 'waa- dö.

8 Tóng 'ö 'ka- -ga -na bhë, □waa- 'kun ö 'kun -kö 'ka, -yö -kë -së; 'ö 'kwa- döa 'dhö.

9 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -yö kë ka 'yaan □ne tóng yaa -da με kpengdhö -nu -wun 'gü; -yö -da □kian' yaa -με -nu, □göü' 'gbee- -με -nu, 'gluyaame -nu, □sönyaakëme -nu, με -nu 'ö -yö -Zlan 'piö oo, -yö pë 'slööslö -nu 'piö oo, 'ö- gbε □bhlë 'yaa -an 'gü -nu, μεzëme -nu, με -nu 'wo wo 'kpöme -nu zë -na -nu,

10 □sönkëme -nu, göön- -nu 'sloo 'iin dhoo -nu 'sloo -bha -wö 'ko 'piö -με -nu, □nua 'dhöodöme -nu, □suakëme -nu, -wobhöme -nu 'ö 'waa 'to wo -wo -ta waa- με -nu 'saadhö 'ö με □daan' -wo giagia 'ö bhë 'ö 'waa- -zian -ta 'wo bhë 'saadhö -an -wun 'gü.

11 Με □daan' -wo bhë, -yö 'wuntaö së 'ö -gban -Zlan 'to bho -sü -zë 'ö 'dhuë- 'dhoë- -ta bhë -a 'gü; 'ö- -wun -yö tèn n -ma kö 'aan- με -nu □daan' -a 'ka.

*-Zlan zuö -pö -a -bha 'glusë -wun 'gü -sü*

12 Kwa Dëme Yesu Klito 'ö n pa □faan' 'ka -Zlan -bha yuö 'gü bhë, a- zuö -pö. A- zuö -pö bhii -yö n -yö -zo -tèn -a -dhë -me 'ka, 'ö n sü kö 'aan- yuö kë -a -dhë,

13 'kö -kë □ne kë- wo 'dhiö -be bhë a- -wun yaa -blεε, 'a- 'klo bho, 'ö 'a 'si -nu bho -a -go 'dhee.

'Kεε -yö n 'yënnng -yö 'ö tɔɔ kē- wo 'dhiö bhë, pë -nu 'a -kē -an kē □dhia bhë, n 'ka kē -a -bho 'kou dɔ □dhia; -zo -yö -a -bha -sü 'ö yaa kē n -gɔ bhë, yö -mü.

<sup>14</sup> Kwa Dëmε -yö ö -bha gbaɔ -kē n -dhë □va -ziöggüsüzë 'ka, bhii -ya -kē 'ö -zo yö -sü waa- -a -dho 'wo -kē n -gɔ yi -nu yi -bha -kē do -sü 'gü.

<sup>15</sup> 'Wun 'a 'dhoë- □blεε'- □nε 'wun gia- -mü. -Ka dɔ 'dhe! 'O tɔɔ Yesu Klito -yö -nu 'kpongtaa kö -yaan □sɔɔnyaame -nu dha; 'ö waa- pö □sɔɔnyaame kö -wa -pö ma; ma 'a tɔɔ -a mε yaa -an ziën.

<sup>16</sup> 'Kεε -Zlan -yö n 'yënnng -yö; -ya -kē 'ö Yesu Klito -yö n sü kö 'aan- kē 'wun □zuan' do 'ka, -a -zɔn -sü 'ka □nε 'kö -kē □nε □sɔɔnyaame -nu -gɔmε -mü n 'ka 'dhee, -a □zuö' -yö -saa n 'piö, -yö kē 'dhö kö -dhekpaɔ □dhia' -bha, mε -nu 'wo dho bɔ 'wun bhë -a -ta -waan -a -wun -dhe 'wun gia- bhë, kö □toëpö -këdhösü -yaan kē -an -bha 'ka.

<sup>17</sup> Mεa-, □toëpö -gludë 'ö 'yaa ga, -Zlan do 'ö 'waa- yö bhë, □bhlëyadhε waa- 'tɔbhɔdhe -wo kē -a -bha 'ka 'dhö -kplawo! Amen.

<sup>18</sup> Timote, ma 'në, -dhio 'a- dɔ -na ü -dhë □nε, a- dɔ 'dhö 'wun 'ö -gban ü -gɔ -wun -bha 'ö -Zlan -wodhiölomε -nu -wa □blεε ü -dhë 'dhiö bhë -a 'gbloo 'piö; -wo -nu 'wo bhë, -bhö -an kuënnu ü □zuö' 'piö □zian' kö 'ko 'ö kwa -gɔ -zo yö -sü 'gbloo 'piö bhë 'üën- ü -bha -së zë;

<sup>19</sup> -zo yö -sü 'ö ü -gɔ bhë -a 'kun 'gbee-; -wo 'ö 'we -na ü 'gü bhë, -bhö 'wun ma -a -ta -kplawo! Kö □kun 'ö ü zuö 'dho za dɔ ü -bha. -Dhe -ga 'dhe! Mε 'bhaa -nu -wo -dhö 'ö waa 'we -a -bha kö 'wo

'wun ma -wo 'ö 'we -na -an □zuö' 'piö bhë -a -ta, 'ö □wa dhoë 'dhö □ya -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -ko yö zuë-.

<sup>20</sup> Imene waa- Alezandrë -wo -an 'piö, 'yö 'a -an 'kluën bho Satan -bha; bhii □wa 'go mü, waa 'dho 'wun yaa □blεε' -Zlan -go gbo.

## 2

### *Με □daan' -wo 'ö -gban □bhεα' -sü -bha*

<sup>1</sup> Pë -blεεzë 'a dho ka □kpaο -a -wun 'ka 'ö tοο 'ka -bhεα -Zlan -dhë; -ka pë -dhe -a -go; -kaa zuö pö με -nu 'saadhö -wun 'gü!

<sup>2</sup> -Ka □bhεα' - 'sedë -nu waa- megotame -nu 'kpekpe -wun 'gü -yö kë 'dhö kö -ya diindhö -sü waa- □zuöyagluu -wo kë -dhö kwa -bha -klu -Zlan -bha -sü waa- 'ta 'sü -ko 'ö □wa 'ta -sü -a 'ka 'ö 'ko □bhleyadhe -yö -kë bhë -an -wun 'ka;

<sup>3</sup> 'wun -kë 'dhö -sü □yö -së; 'ö- 'yi -yö -kan -Zlan 'ö kwa Dhamε 'ka bhë -a 'dhi.

<sup>4</sup> Yö □ne 'ö- 'piö kö με 'ple -wo dha kö 'wun gia- 'ö -dhö bhë -wa do bhë.

<sup>5</sup> Bhii kë- wo bhë, -Zlan -yö dosen, 'ö με 'ö -yö με -nu waa- -Zlan -an ziën -με 'ka 'ö 'dhö do Yesu Klito 'ö με 'bhee- 'ka bhë -a 'ka.

<sup>6</sup> Yö □ne 'ö ö -de nu με 'ple -go -ta -bo -pë 'ka. -Ko bhë □ne 'ö yi 'ö -Zlan -ya -ya bhë, □dhe 'ö □ya -lo, 'ö pë 'ö- -zön □ne -Zlan -ya 'piö kö 'ö με 'ple dha bhë, 'ö nu -a 'ka.

<sup>7</sup> Pë 'ö -kë 'ö -Zlan -yö n sü 'ö n -ya bομε 'ka kö 'wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- 'wun gia- 'ö -gban Yesu Klito -bha -an -bha bhë, kö με -nu 'waa Zuifö 'ka, 'aan- -an □daan'- -a 'ka 'ö bhë. 'Wun 'a- □blεε' -na bhë 'wun gia- -mü.

8 □Dhe -kë 'dhö, a- 'piö kö gɔɔn- -nu 'wo dho □bhæa'-, -dhe 'oo -dhe 'wo- -bha, -wo □bhæa'- □zuö' 'puu 'ka. Kö □kun 'wo -naa -wun 'iin 'wo 'dhinaa -kë 'kuë -sü -wun to wo □zuö' 'piö 'ö 'wo □bhæa -a 'ka!

9 A- 'piö kö dhoo -nu -de 'pö, -wo 'dhoë- woë- so -nu kë wo -bha, -yö kë -a kë -kɔ gia- 'ka; kö □kun 'ö -kë -dɔ 'siö 'ka. Kö □kun -kë 'ö 'wo wo -bha wun -nu -pë -kë 'ö dɔ -an -gɔ -bha □ne 'yan -to -a 'piö -pë 'ka 'iin 'wo 'sënnng □baa' -pë -nu waa- -zlɔɔga -nu -kë wo -bha 'iin 'ö 'wo so □sonng' 'gbeezë -nu -kë wo -bha.

10 'Kεε -an wɔ -kɔ -nu -sεεbɔ -nu -wo kë □ne so -nu 'dhö -an -bha □ne -kɔ 'ö dhoo -nu 'wo- 'piö kö -an -wun -yaan -Zlan -zo 'kun, 'ö -an -ma kuën bhë -a 'dhö.

11 Dheɔ 'ö -dhö, -yö 'ö 'to 'to -na me □daan' -wo -bha, -ya diindhö -sü -yö kë -a -gɔ, -gɔ -yɔɔ sia- -sü 'ka!

12 N 'ka 'we -a -bha kö dheɔ -yö me □daan'- 'iin kö -yö -ya gɔɔn- -gɔ 'dhiö; -a □dua' -mü kö -dhe -yö ga -a -ta diindhö.

13 Bhii Adan □ne 'ö -Zlan -ya -da -blεεzë 'ka -yaan □tun εvö -da -na;

14 yö do bhë 'zü, Adan kun 'ö- 'bɔn -yö -kan (-blεεzë 'ka); dheɔ □ne 'ö- 'bɔn -yö -kan (-blεεzë 'ka); 'ö tɔng 'ö -Zlan -ya -da bhë, 'ö yaa 'wun ma -a -ta.

15 Kë- wo 'dhö bhë -yö -dho dha 'në -nu 'ö dhoë- 'kɔɔ bhë -a -wun 'gü. Dheɔ -nu -wo -dho dha 'dhö -oo, 'kεε kö □wa kë □naazë -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, -dho 'ö go -Zlan 'piö bhë -a kë -sü 'ka, -kë 'slööslö -sü waa- wo -bha -de -sü 'tee -sü -wun 'gü.

## 3

*'Dhiö -sü Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho  
'kuë- -sü 'ka -me -nu*

<sup>1</sup> -Wo 'ö 'wun gia- 'ka 'ö □ne: 'Ö □ya kë □ne me -yö -dhö 'ö- 'piö kö 'yö kë 'dhiö -sü Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu kpö 'ka -me 'ka kö yuö -së □ne bhë.

<sup>2</sup> 'Kεε -yö kë ka 'yaan □ne 'dhiö -sü me 'ka -me 'ö dho kë, -yö kë me 'ö me gbε 'ka 'dho 'wun yaa yö -a -bha -a 'ka; -yö kë dhe do 'kpaan □gön 'ka; -yö kë me 'ö 'yaa -de -nu yö -dhë -me 'ka -a 'ka; -yö këdhe -ga 'wun 'gü -me 'ö ö -de dö -a 'ka, -yö -kë -nia -kun -së -me 'ka, -yö kë me 'ö -mɔ me -nu □daan' -sü -bha -a 'ka;

<sup>3</sup> kö □kun 'ö -kë -de -nu yö 'yi -dhë -me 'ka, 'iin me 'ö- -ko dhei 'dhö 'siö-, 'ö- 'dhi -wo 'dhö 'dhiö- -a 'ka, 'kεε -yö kë me 'ö 'léëlé, 'ö -siökuédhe -dho 'yaa- kë -a 'ka. -Yö kë me 'ö 'yaa pé 'plε bɔ yö do 'sloo ö 'ka -a 'ka.

<sup>4</sup> -Yö kë me 'ö -mɔ ö -de -gɔ 'kɔɔme -nu □kɔɔn -sü -bha 'ö- -bha 'në -nu -wa □bhlë -ya -a 'ka.

<sup>5</sup> Bhii 'ö tɔɔ me 'ö- -ko 'yaa -mɔ ö -de -gɔ 'kɔɔme -nu □kɔɔn -sü -bha, -yö -dho ö -zo kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu kpö 'gü -me -nu 'piö mü □dhë □εε?

<sup>6</sup> Kö □kun 'ö -kë me 'ö ö □zuö' □dhië -Zlan 'piö -dëü -a 'ka; bhii □ya kë 'dhö -yö -dho ö -de sü □va 'ö za 'ö □ya dü 'kun 'saadhö bhë 'ö- -bha -ya kun 'pö.

<sup>7</sup> -Yö -dho kë me 'ö me -nu 'ö 'waa Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka, 'wo -tɔmɔdhe -së -kë -a buëndhö -a 'ka, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö me

-nu dho -a -sanzë ö dho kë -a -bha -püö dü kwεε  
-sü -gen 'ka.

*-Zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mε -nu*

<sup>8</sup> -Zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mε -de 'pö, -yö kë  
mε 'ö- □bhlë -ya -sü 'dhö -së -a 'ka; -yö kë 'wun  
gia- □blεε'- -mε 'ka. Kö □kun 'ö 'wo yɔ mü -sü -ziö  
□gɔü' 'iin 'ö 'wo □naɔ □mεε -kɔ yaa 'ka.

<sup>9</sup> -Wo 'to -klu -sü 'ka 'wun giagia 'ö -kë -bin -sü  
'ka 'ö- -gen go -zo yö -sü 'gü bhë -a -bha, □zuö'  
'puu 'ka.

<sup>10</sup> -Wo -dho -an 'piö -ga □kun -blεεzë 'ka; 'ö □ya  
kë □nε waa 'wun gbε yö -an -bha, kö -waan □tun  
yuö zü dɔ -na 'sabla Yesu -wun -dhe 'wun gia-  
-mε -nu kpö 'gü.

<sup>11</sup> -An bɔɔ -nu -de 'pö, -wo kë dhoo -nu 'ö -an  
□bhlë -ya -sü 'dho -së -an 'ka; kö □kun 'ö 'wo -kë  
□tɔökēmε -nu 'ka; -an -kɔ -yö -mɔ wo -de -wun  
-bha; -wo kë mε -nu 'wo to wo -wo 'gü pë 'saadhö  
'gü -an 'ka.

<sup>12</sup> -Zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mε mε 'ö -dhö -yö  
kë dhebɔ do □gɔn 'ka; -yö kë mε 'ö ö -bha 'në -nu  
waa- ö -bha 'kɔmε 'wo to 'ö -an □kɔɔn -a 'ka.

<sup>13</sup> Bhii -zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mε mε 'ö yuö  
kë -na -a kë -kɔ giagia 'ka bhë, -yö -kë □bhlëzë,  
'ö- -kɔ -yö -mɔa kö -yö 'wun □blεε'- -zogbandhe  
'ka -zoyösü 'ö kwa -gɔ kwaa- Klito -nu kwa -bha  
-kë do -sü 'gü bhë -a 'ka.

*Pë □va 'ö -bin -sü 'ka*

<sup>14</sup> A -dho nu ü 'piö 'ma -dëü, 'a- dɔa 'dhö n □zuö'  
'gü; 'kεε 'sëedhε □nε a- -bɔ ü -dhë 'dhö 'pö.

<sup>15</sup> □εε, 'kεε □ya kë □nε a □glɔɔ -na 'nö, 'sëedhε  
'a- bɔ -na □nε, 'ö 'ta -sü -kɔ 'ü dho 'ta süë -Zlan -gɔ

'koomε -nu ziën bhë, -a yö -a 'gü. 'Ma- pö -Zlan -gɔ koomε -nu kö a- -pö -Zlan 'ö 'bhee- -a -bha Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö 'wun giagia -gban 'lü waa- -a kuënnupë 'ka.

<sup>16</sup> Μεα-, kwa -bha -Zlan -bha wɔ -kɔ bhë, pë 'bhle 'ö- 'gü 'ö -bin -sü 'ka bhë, -yö 'gblüünzë. -A 'bhaa gbε 'ö dho ziö -a -ta 'yaa 'dhö. -Yö -nu mεbheedhe bun 'gü 'yö -Zuu 'slööslö -ya -bha -kë kpengdhö -sü -zɔn. 'Yö -Zlan -bha bɔmε -nu 'yan -yö dɔ -a -bha. -A -wun -yö □blεε- 'sεgɔ 'saadhö 'gü 'ö 'kpongtaame -nu -wa -wun -dhe 'wun gia-, -yö -da dhang- 'gü.

## 4

### *Με □daan' -mε -nu □suazë*

<sup>1</sup> -Zuu 'slööslö -ya -pö -a -yö sia- -sü 'ka □nε: Yi -kaanta -nu 'ka, mε 'bhaa -nu -wo -dho wo -ta yö -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha, -waan 'to mε -püö -zuu □suazë -nu waa- -zuu yaa -nu -bha mε □daan' -wo -nu 'piö.

<sup>2</sup> -Wo -dho wo □kwaa' wo -de -zü 'ö mε 'yaan- 'kun -mε -nu 'iin □suakēmε -nu 'ö -an □zuö' 'yaa 'dhö gbɔ □nε pë 'wo- pö -piö 'wo- -da siö 'ö ma -banbandhö 'ö 'wo- -yε -an □zuö' -bha 'dhö bhë 'ö 'wo -an bho zian -ta -a 'dhö.

<sup>3</sup> Με -nu 'wo bhë -an -bha mε □daan' -wo 'bhaa -nu tɔɔ: 'Yaa -së kö gɔɔn- waa- dhe -wo wo 'ko 'sü 'iin -bhöpë mε 'ö □nε -yö ya 'iin -a mε 'ö -de □zian' bhë 'yaa -së. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë -bhöpë □suu'- -nu 'wo bhë -Zlan -yö -an -da kö □ya kë □nε -a -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ö 'wo 'wun gia- dɔ bhë □waa- -bhö 'kεε kö □wa □bhea'- -ta, kö -waan -a zuö pö -a -wun 'gü.



<sup>4</sup> Bhii pë 'saadhö 'ö -Zlan -ya -da bhë, □yö -së; -a gbë 'yaa -sanzë -pë 'ka. Kwa □dua' -mü □zian' kö 'kwa kwa -kɔ 'kpɔ -a 'plɛ -gɔ -Zlan zuö pö -sü 'ka.

<sup>5</sup> Bhii -Zlan -wo waa- kwa -bha □bhɛawodhe -nu 'wo bhë -wo pë 'plɛ -kë -Zlan wö 'dhiö -së.

*'Wun 'ö -gban mɛ 'ö Yesu Klito -bha yuökëmɛ giagia -bha*

<sup>6</sup> □Ya kë □nɛ 'bha dhegluzë -nu □daan'- □nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, ü -dho kë Yesu Klito -bha yuökëmɛ giagia 'ka, 'ö 'ü dho -a -zɔn □nɛ pë 'ö ü -bhöpë 'ka -Zlan -bha zian -ta □zian' 'ö tɔɔ -zo -yö -a -bha -wo -nu waa- mɛ □daan' -wo giagia 'ö 'wo ü □daan -a 'ka bhë.

<sup>7</sup> 'Kɛɛ □kwɛzü -wun -nu gbɛgbɛ 'ö 'wo -an -gɛn bho -na bhë, -bhö bhɔ -an -dhë □taa' 'ö tɔɔ 'yaa -zo yö -sü 'gbloo 'piö. -Bhö 'to □zian' -klu -sü 'ka -Zlan -wo -bha.

<sup>8</sup> 'Wun 'ö -gban -Zlan -wo 'kun -sü -bha bhë, -bhö □yɔɔn -a -ta! Bun -kun -së -sü 'ö -gban -bla 'sü -sü, -lö -sü waa- □gɔɔn -sü -nu -bha bhë, □yö -së 'kɛɛ -a □truɛn 'gian gbɛ 'yaa 'dhö. -A mɛ 'ö -kë -klu -Zlan -bha -sü 'ka bhë, □yö 'gianzë pë 'plɛ 'gü, bhii yö □nɛ 'ö 'kwa dho bɔ -a -ta kö -tosiadhe 'ö zö waa- -kë -a 'gü -sü 'ö -dhekpaɔ □dhia' -bha bhë 'kwaan- yö.

<sup>9</sup> □Yö -së kö 'ka ka 'to 'to 'wun bhë -a -bha, 'ka -wun 'kun 'gbee- ka □zuö' 'gü.

<sup>10</sup> Pë 'ö -kë 'ö 'kwa yuö kë -na, 'ö 'kwa -glu gɔn -na bhë 'ö bhë; bhii 'ö tɔɔ 'kwa kwa -zo yö -Zlan 'ö 'bhee- 'ö 'kpɛkpɛ Dhame 'ka, 'ö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu Dhame kpinngdhö 'ka bhë -a -bha.

11 'Wun -nu 'wo bhë, -bhö -an □daan'- -a 'ka ü -wo □yoon -a -ta -sü 'ka!

12 Kö □kun 'ö mε gbe -yö 'yan □ziö' -kë ü 'ka, ü -bha -kë -dadhëü 'ka -sü -wun 'gü! -Bhö kë mε 'ö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu dho 'wun □zuan' -sü -a -bha 'ka, ü -bha 'wun □bleε'- -ko -nu, ü -bha 'ta 'sü -ko -nu, -dho 'ö ü 'gü bhë 'dhö, ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ü -bha -kë 'slööslö -ko -nu -an -wun 'gü.

13 Ü -zo kë 'sëedhe pö -sü -së 'piö mε -nu -dhë, 'ü -Zlan -wo □bleε'- mε -nu -dhë; 'ü -an □daan'- -yö 'dho -yö yöë n -ma nu -yi -bha.

14 Gbao 'ö -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö 'ö- nu ü -dhë yi 'ö -Zlan -wodhiölomε -nu -wo 'wun □bleε -a 'ka 'ö mε ziizii -nu -wo wo -ko -nu kpa -a 'ka ü -ta □bhea' -sü 'ka bhë, kö □kun 'ü- -wun zuö ü -ko □taa.

15 Pë -nu 'ö 'wo bhë, -bhö ü -de nu -an kë -sü -dhë kö ü -bha -dho 'dhiö -ko bhë mε -nu -waan -a yö giagia 'ka.

16 Ü -zo kë ü -de 'piö 'ü ü -zo kë 'pö ü -bha mε □daan' -wo -nu 'piö! -Bhö -ya ü 'yaan 'wun -nu bhë -an 'ple 'gü! 'Bha- kë 'dhö, ü -dho ü -de dha, 'ü mε -nu 'wo wo 'to 'to -na ü -bha bhë, 'ü -an dha 'pö.

## 5

*Pë mε 'ö këpë 'ka 'ö 'dhiö -sü -Zlan -bha mε 'ka -mε -nu dhoë- kë -Zlan -bha mε -nu kpö 'gü*

1 Goon- □klöö 'ö pë 'bhaa -kë, 'ü dho 'wun □bleε'- -a 'ka, -bhöë kë 'lëälë 'ka □ne □dhe 'wo- pö -a -bha ü dë -mü -a 'dhö. -Bhö -dadhëü 'në goon- -nu 'sü □ne ü dhegluzë -nu 'dhö.

2 -Bhö dhoo -nu -deebɔ -nu 'sü □ne -ko 'ü ü dhe 'sü -na -a 'ka bhë -a 'dhö; 'ü 'në dhoo -nu -dadhëü -nu 'sü □ne ü dheglu 'në dhoo -nu 'dhö. 'Në dhoo -nu 'wo bhë, -bhö kë -an 'piö 'slë 'ka!

3 □Geandhoo -nu 'wo □geandhoo -nu giagia 'ka bhë, -bhö ü -zo kë -an 'piö!

4 □Geandhoo -nu me 'ö -an -bha 'në -nu 'iin 'ö -an -bha 'në -bha 'në -nu 'dhö -dhö, -yö -an □dua' 'ka kö 'në -nu 'wo bhë, pë me 'ö -an □dua' 'ka -Zlan wö 'dhiö wo 'kpɔme -nu 'iin wo 'kpɔme -nu 'kpɔme -nu buëndhö bhë -wa kë, bhii -a kë 'dhö -sü 'yi -kan -Zlan -dhë.

5 Dhe 'ö □geandhe giagia 'ka, 'ö -ya -sü 'ka ö -de -ta, -yö ö -zo -yö -Zlan -bha, -yö -kë □naazë -bhea -Zlan -dhë -sü 'gü pë -dhe -a -gɔ -sü 'ka gbeng waa- lënnɔ.

6 'Kεε □geandhe 'ö ö -bha -tosiadhe kë -na -de □dhɔɔbhaapë -nu 'gü bhë, -a 'dhiö -ya -da □ne bhë.

7 Pë 'ü dho -an -zo -büö -a 'ka 'ö bhë, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö me gbε dho 'wun yö -an -bha.

8 Me 'oo me 'ö -dhö, -yö -dho ö -zo kë ö -me -nu 'piö; 'kεε -yö -dho -a kë 'dhö ö -de -gɔ kɔɔme -nu 'ka. Me 'ö yaa- kë 'dhö, kö □ya 'kan -zo yö -sü -bha; -a -de kö □ya ziö me -nu 'ö 'waa -Zlan -wo -dhe 'wun gia- bhë -an -ta.

9 □Geandhe 'ü dho -a 'to -da □geandhoo -nu 'to -bhüö 'gü, -a -kwe -yö -mɔ 'gɔɔ- 'slado -bha; 'kεε -yö kë dhe 'ö dho gwaan do 'kpaan -a 'ka.

10 -Yö kë me 'wo- do ö këwun -së -bha -a 'ka; -yö kë me 'ö ö -bha 'në -nu -to -së 'ka, 'ö -nia -nu 'kun -së, 'ö -Zlan -bha me -nu □bhlë -ya, 'ö nu 'yename

-nu -dhë -a 'ka. -Yö kë mε 'ö- këwun -nu -wo -kë -së -kɔ □suu'- 'saadhö -ta -a 'ka.

11 'Kεε -bhö -kɔ □gεandhoo -nu -dadhëü -nu 'ka! Bhii kë- wo bhë, □ya kë □nε pë -dhɔ -yö -da -na -an □zuö' 'piö, (kö -an 'kan -sü -mü pë mε 'wo wo -de -da 'gü Klito -bha zian -ta wo -bha -kë □gεan 'ka -sü 'gü bhë -a -bha); kö -an -dho gwaan -sü -mü.

12 Bhii waa- kë 'dhö kö pë -blεεzë 'wo wo -de -da -a 'gü, 'wo- pö wo -dho -a kë bhë, 'waa- 'gü gbɔ; -a -wun □ya -an 'kun.

13 □Ya kë 'dhö 'wo □nië □nε 'dhe -ta -ma 'dhö, 'wo bɔ 'kɔdhi -nu 'gü; 'ö 'yaa 'to □nië' -sü -de 'sloo -bha, 'wo -kë 'dɔɔdɔmε 'ka; 'wo wo -de dɔ mε -nu -gɔ 'wun 'gü, 'ö 'wun 'yaa □blεε' -wun 'ka, 'wo- □blεε.

14 Pë 'ö -kë 'a- 'piö kö □gεandhoo -nu -dadhëü -nu -wo 'dho gwaan bhë 'ö bhë; -wo 'në -nu 'kpɔ; -wo wo -zo kë woë- 'kɔɔmε -nu 'piö, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö kwa yaagümε -nu dho bɔ -an -ta kö -waan 'wun yaa □blεε'- kwa -gɔ.

15 Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ □gεandhoo -nu 'bhaa -nu □wa 'go zian -së -ta 'saadhö □wa ziö Satan 'piö.

16 'Kεε □ya kë □nε -Zlan -wo -dhe 'wun gia- dhe do -gɔ 'kɔɔmε -nu ziën, □gεandhe -yö mü, -a □dua' -mü kö -yö nu -a -dhë. Kö □kun 'ö- -wun to Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- sü -kwaa, -yö kë 'dhö kö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- sü -yaan nu □gεandhoo -nu 'wo wo -de -ta giagiawo bhë -an -dhë □zian'.

17 Mε zii -nu 'wo 'dhiö 'sü -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- sü 'ka, 'kεε 'ö -an -zo

'dhö giagiawo -Zlan -wo □blεε' -sü waa- -a □daan' -sü 'piö bhë, -yö -an □dua' 'ka kö -an □saan' -yö kë □va,

<sup>18</sup> bhii pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -ya -pö: □Ya kë □nε -du gɔn -yö -mlü □sië' -na, kö □kun 'wo- 'dhi kun, 'yö- pö 'zü: Yuökëmε □saan' bho -sü -ya -ma -kun.

<sup>19</sup> Kö □kun 'wo 'wun dɔ mε zii -bha 'ö 'ü- -kë 'wun 'ka kö 'wun -dɔa -bha dhe -tɔmɔ -nu waa kë □plε 'iin -yaaga.

<sup>20</sup> Mε □ya 'wun yaa kë, -bhö 'wun □blεε'- -a 'ka mε 'plε wö 'dhiö kö 'suö -yaan -da mε -nu 'wo to -an -bha.

<sup>21</sup> A- -blεε ü -dhë -zogbandhe 'ka -Zlan 'dhö, Yesu Klito waa- -Zlan -bha bɔmε -nu 'ö -an sü -an wö 'dhiö □nεε 'wun -nu 'wo bhë 'ü ü -zo kë -an 'piö kö □kun 'ü -an -kë mε -zë 'gü -sü 'ka 'iin 'ü- -kë -dɔ mε 'piö -sü 'ka!

<sup>22</sup> Kö □kun 'ö 'siö -yö kpa ü -ta 'ü ü -kɔ kpa mε -ta □bhεa' -sü 'ka yuö -nu -a -dhë -sü 'ka -Zlan -gɔ kɔɔ. Kö □kun 'ü -da mε gbε 'piö 'ka □sɔɔn yaa -kë. Ü -zo kë ü -de 'piö kö 'ü 'to 'slööslö!

<sup>23</sup> Kö □kun 'ü 'yi -de 'sloo mü -kplawo, 'kεε -bhö -drɔɔn mü 'dεdε 'ka ü 'guudhe -wun 'gü 'ö tɔɔ ü -ta 'yaa 'po -sü 'ka.

<sup>24</sup> Mε 'bhaa -nu -wo -dhö 'ö -an -bha □sɔɔn yaa -yö -kë -dhegbεadhe 'gü, 'ö mε 'plε 'yan -yö -da -a 'gü, 'ö □ya kë 'dhö zlöö, 'wo- -wun □blεε; 'kεε mε 'bhaa -nu -wo -dhö 'pö, 'ö □wa □sɔɔn yaa kë, 'ö -dhe -yö □glɔɔ kö mε -nu -waan □tun -a -wun ma -na.

<sup>25</sup> -Kɔ do bhë 'ö këwun -së -nu 'dhoë- 'ka. -A 'bhaa -nu -wo -kë mε 'plε 'yan 'dhiö, 'ö- -de 'ö- 'bhaa -nu 'dhö mü; 'kö -kë □nε 'waa mε 'yan 'dhiö

-wun 'ka 'dhee, 'ö wo 'ka 'dho to -bin -blü 'wo -dhö.

## 6

<sup>1</sup> Με -nu 'saadhö 'wo □nua 'ka, -an □dua' -mü kö -wo wo -gome -nu □bhlë -ya. -Yö kë 'dhö kö □kun 'ö me gbe dho 'wun yaa □blεε'- -Zlan waa-kwa -bha με □daan' -wo -nu -go.

<sup>2</sup> □Nua -nu με 'ö -an -gome 'dhö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka bhë, -an □dua' 'yaa -mü kö -wo 'kun -an □bhlë -ya -sü 'ka □woë' □ne wo -nu 'wa kë dhegluzë -nu 'ka. Pë 'wo dho -a kë □zian' 'ö tɔɔ yuö 'wo dho -a kë -an -dhë -ziögɔüsüzë 'ka. Bhii με -nu 'wo yuö kë -na -an -dhë bhë, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'ö -an -dho -yö -an -kë wo -mü. Pë -nu 'ü dho με -nu □daan'- -a 'ka 'ö 'ü dho -an □blεε'- 'wo bhë.

<sup>3</sup> □Ya kë □ne με -yö με □daan' -na με □daan' -wo gbe 'ka, 'ö 'yaa -mɔ -a 'gü -sü 'ka kwa Dεme Yesu Klito -wo giagia -nu waa- με □daan' -wo 'ö -gban kwa -bha wɔ -ko 'ö -Zlan -wo 'gü -a -bha -an 'ka,

<sup>4</sup> kö με 'ö 'dhö bhë, -de -sü □va □yaa- pa, 'yaa pë gbe dɔ; □ya □yaannu □nëdhö kö 'wun -nu 'wo -gban -wo kpö -nu -bha -a zaodhe -da -sü -ya 'kan -na kö -waan bɔ -a -ta -yaan kë -an -go 'dhinaa 'ka. -Dhe bhë □ne 'ö pë -nu 'wo □druëi -nu, 'dhinaa -nu, 'si -nu bho -sü -nu, 'wun -nu -kun □zuö' 'piö -sü -nu 'ö 'wo go -a -bha;

<sup>5</sup> -Dhe do bhë □ne 'ö zaodhe -nu 'ö- 'bhaa -nu □ya kë 'waa yën με -nu 'ö -an -bha 'wundodhe □ya yö yaan 'ö pë 'ö 'wun gia- 'ka, 'ö 'waa- dɔ -an ziën bhë 'wo go -a 'gü. Pë 'ö -an -zo 'piö 'ö tɔɔ

'wun 'ö -gban -Zlan -bha bhë, □bhoo' □mεε' -ko □suu'- do 'bhaa -mü.

<sup>6</sup> Kë- wo 'dhö bhë 'wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha bhë, -yö □bhooöpë □va 'ka; 'kεε -ya 'ka mε 'ö pë 'ö- -go 'ö- -zo kun -a -bha 'ka.

<sup>7</sup> Bhii 'ö tɔɔ kwaa nu pë gbε 'ka 'kpongtaa zö, 'ö kwa 'ka 'dho dho pë gbε 'ka.

<sup>8</sup> □Ya kë 'dhö -bhööpë waa- so -nu □wa kë kwa -go, kwa □dua' -mü kö kwa □zuö' 'glu -yö dhi.

<sup>9</sup> 'Kεε mε 'wo- 'piö kö wo -ko -yö pa □nao 'ka, -wo -püö 'güandhe 'gü, 'ö 'wo wo -de □nëng pë -dho -nu □plëezë 'ö -an -yö -a -bha -pë gbε 'yaa 'dhö 'ö □ya kë 'wo dho mε 'ka dhong -zian waa- 'gü □siö' -zian -ta bhë -an -ta.

<sup>10</sup> Bhii 'wëüga -dho 'ö tɔɔ pë yaa 'saadhö -a -gen 'godhe. 'Wëü- -dho 'ö bhë □ne 'ö mε 'bhaa -nu -bha 'ka 'ö □ya kë -an -bhö -zo -yö -Zlan -bha -sü -dhë □taa' □gbiin -sü -gen 'ka 'ö □wa wo -de □zuö' -do -gboudhö bhë.

### *'Paanbhowo mε 'ö Timote -de -bha 'ka*

<sup>11</sup> 'Kεε bhi -zë, (Timote), bhi 'ü -Zlan -bha mε 'ka bhë, -bhö bhö pë -nu 'wo bhë -an -dhë □taa' -Bhö -kë kpengdhö -sü, -Zlan -wo -dho kë -sü, -zo -yö -Zlan -bha -sü, -dho 'ö go -Zlan 'piö -a kë -sü, □zuösaadhe waa- -kë 'lëälë -sü -an □mεε' -.

<sup>12</sup> Ü -bha 'ta -sü -Zlan -bha zian -ta -sü 'ö -zo -yö -a -bha -sü 'ka bhë, -bhö -a -wo □ne 'ko 'wo- zë 'ö 'wo to -a 'gü 'gbee- -a 'dhö! □Toöpö -këdhösü bhë -a -wun 'kun 'gbee-, bhii pë 'ö -Zlan -yö ü □dhoo □kaa' 'ö bhë, 'ö 'ü -zo yö -sü □goo- kun -tɔmɔ □plëezë wö 'dhiö.

13 -Zlan 'ö -këdhösü -nu pë 'plε -dhë bhë waa-  
Yesu Klito 'ö -tomodhe -së -kë Pilatö 'dhiö ö -bha  
'wun □blεε' -sü 'gü -zo -yö -sü 'gü bhë -an wö  
'dhiö, a- -pö ü -dhë:

14 -Bhö ü -gɔ 'dho Klito -bha tong -dhë sia-, 'ü  
ü -zo kë -a 'piö, -yö 'to 'slööslö ö pin □taa. -Bhö  
-a 'kun -së 'ka kö □kun 'ö με -nu dho 'wun yö -a  
-bha, -yö 'dho -yö yöë kwa Dëμε Yesu Klito -bha  
nu -sü -bha.

15 Yi 'ö -Zlan -ya -ya bhë □ya -lo, -Zlan -de gia-  
-dho -a kë 'ö -wo. Bhii -Zlan bhë □νε 'ö megotame  
□va 'ö 'dhö do, 'ö 'dhuë- 'dhoë- -ta, -gludë -nu -bha  
-Gludë, dëμε -nu -bha Dëμε.

16 Yö do 'ö bhë □νε 'ö 'yaa ga, 'ö -dhepuudhe 'ö  
με gbe 'yaa -mɔa kö -yö □yɔɔn -a -bha bhë □νε 'ö  
-ya -sü 'ka- 'gü. Με gbe yaa ö 'yan dɔ -a -bha do,  
'ö με gbe 'ka 'dho ö 'yan dɔ -a -bha 'gbönggböng.  
□Bhlëyadhe waa- 'piigbeedhe 'ö -dhö □toëpö 'ka  
bhë, -wo kë -a -bha 'ka! Amen.

17 Με -nu 'ö □bhɔɔpë -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë  
'ö -an -gɔ bhë, -a pö -an -dhë kö □kun 'wo -de -sü  
□va -kë. -A pö -an -dhë kö □kun 'ö 'wo wo -zo yö  
-an -bha, bhii yaa 'dho to -an -gɔ □toëpö 'ka; 'κεε  
-wo wo -zo yö □zian' -Zlan 'ö pë 'plε nu □va 'ka,  
'ö -kë kwa -bha □zuögludhi -wun 'ka bhë -a -bha.

18 -A pö -an -dhë -wo 'wun -së kë, -wo kë  
□bhɔɔzë këwun -së -nu 'gü; -wo kë με -nu 'ö -an  
'glu 'dho -së 'ö pë -nu 'wo -an -gɔ, 'wo με -nu -bha  
-nu -an 'ka.

19 □Bhɔɔpë □va 'ö -dhekpαɔyi □dhia' -bha bhë,  
-an -bha -dho 'kuë- -kɔ -së □ga 'ö bhë; 'yö 'wo dho  
bɔ -a -ta -waan -kë -a 'gü -sü giagia yö.

20 Timote, ü -zo kë -Zlan -wo 'ö- -wun -yö tën



ü -bha bhë -a 'kun -kɔ giagia 'piö -së 'ka; -bhö  
 'kan 'wun -gen 'flëëflëë bho -sü -nu 'ö waa- -zo  
 yö -sü 'ö -an -bha 'dho -kɔ 'yaa do bhë -nu waa-  
 -da 'wun -nu 'gü -sü 'ö mɛ -nu 'waa- dɔ 'wo- -dhe  
 'wundɔdhe bhë -an -bha!

<sup>21</sup> -A mɛ 'bhaa -nu 'wo- pö 'wundɔdhe 'ö bhë  
 -yö wo -gɔ, □wa 'kan -zo yö -sü -bha. Kö 'go, -Zlan  
 -bha 'glusë -yö kë ka 'ka!

**'WUN SĚ -NAǾ 'SĚĚDHĚ**

**Dan: 'WUN SĚ -NAǾ 'SĚĚDHĚ New Testament**

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dan

Dialect: Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

74f67de7-5f93-5988-92e9-b1a45247636e